

Svona verður framtíðin, hvernig komumst við þangað?

Jóna Hlíf Halldórsdóttir – formaður SÍM, Sambands íslenskra myndlistarmanna

Framlagssamningurinn er kominn til að vera. Hvernig ætlum við að innleiða hann og sjá til þess að listasöfnin fái aukafjárveitingu til að geta greitt eftir samningnum? Hérna er teikning af því hvernig hægt er að innleiða samninginn í fjórum skrefum.

#1 Framtíðin er nær en við höldum.

Út frá upplýsingum frá Listasafni Íslands, Listasafni Reykjavíkur, Listasafninu á Akureyri, Listasafni Árnesinga, Listasafni Reykjanesbæjar, Hafnarborg og Gerðarsafni, er ljóst að kostnaður vegna launa til listamanna eykst árið 2017 miðað við síðasta ár. Óskað var eftir upplýsingum frá söfnunum um hver kostnaður yrði ef farið væri eftir Framlagssamningnum miðað við sýningardagskrá 2017, auk upplýsinga um hvað áætlað er að greiða listamönnum sem sýna á árinu. Upplýsingarnar eru birtar sundurliðaðar miðað við þóknun, vinnuframlag og listamannaspjall. Fram kom að áætlað er að greiða samtals kr. 12.038.400. á árinu, sem yrði rúmlega 25% hækkun milli ára. Slíkar breytingar eru jákvæðar og skref í rétta átt. Þessar upplýsingar fela líka í sér að framtíðin er mun nær en við höldum. Listasöfnin á Íslandi eru nú þegar tiltölulega nálægt því að geta fjármagnað greiðslur til listamanna samkvæmt Framlagssamningnum. Ef miðað er við árið 2017 þarf einungis 25 milljónir króna samanlagt frá sveitarfélögunum og ríki til að greiða myndlistarmönnum í samræmi við Framlagssamninginn. Það myndi breyta starfsumhverfi myndlistarmanna til samræmis við nágrannalöndin. Ef launakostnaður safnanna hækkar áfram með sama hætti milli ára, yrðu greiddar þóknanir frá söfnunum í samræmi við Framlagssamninginn eftir fimm ár. Við verðum að trúa því að það sé hægt að reka smiðshöggið og ná þessum breytingum í gegn. Allt bendir til þess að þessar breytingar geti orðið að veruleika í náinni framtíð.

#2 Framlagssjóður jafnar útgjöld safna.

Framtíðin felst í því að greiðslur fyrir opinbert sýningarhald komi úr opinberum, miðlægum sjóði með aðkomu ríkis og sveitarfélaga. Þar sem þóknanir vegna sýninga eru mjög ólíkar á milli ára hjá hverju safni fyrir sig, er flókið fyrir söfnin að reikna út og áætla þóknanakostnað fyrir hvert starfsár. Kostnaðurinn er breytilegur fyrir hvert safn fyrir sig, og til að jafna stöðu þeirra er heppilegast að miðlægur sjóður fjármagni þennan breytilega kostnað safnanna. Þannig jafnast þóknanir sem útgjaldaliður í rekstraráætlunum safnanna. SÍM hefur óskað eftir því í samstarfi við BÍL að ríkið stofni sérstakan þóknunarsjóð myndlistarmanna með sjálfstæðri úthlutunarnefnd. Sjóðurinn þyrfti að hafa vissa grunnupphæð í stofnfé, til að mynda um 100 milljónir króna á ári, fjármagnað af ríki og sveitarfélögunum að hluta. Á hverju ári myndu listasöfn sem rekin eru alfarið eða að stórum hluta fyrir opinbert fé, sækja fé til sjóðsins til að greiða þóknanir fyrir störf myndlistarmanna.

#3 Framtíðin kemur ekki af sjálfu sér.

Ef listasöfn á Íslandi myndu nú þegar greiða listamönnum eftir Framlagssamningnum á árinu 2017 væri heildarkostnaðurinn við það kr. 38.342.500. Til að hægt sé að komast þangað, þurfa listasöfnin að fara að biðja um aukið fjármagn við gerð rekstraráætlana fyrir hvert starfsár. Jafnframt þurfa söfnin að gera ráð fyrir því að kostnaður vegna launa til listamanna sé liður sem muni vaxa á næstu árum. Nýlistasafnið var eina listasafnið sem bað um aukafjárveitingu á síðasta ári, til þess að greiða myndlistarmönnum eftir Framlagssamningnum miðað við sýningardagskrá 2017. Hafnarborg bað um aukafjárveitingu til þess að greiða myndlistarmönnum og fékk eina milljón króna. Það eru vonbrigði að ekki hafi fleiri söfn beðið um aukafjárveitingu til þess að greiða myndlistarmönnum eftir Framlagssamningnum. Framtíðin kemur ekki af sjálfu sér; myndlistarmenn, söfn og stjórnvöld þurfa að vinna saman að breytingunum. Söfnin þurfa að biðja um og gera ráð fyrir að fá aukið fjármagn til þess að greiða eftir Framlagssamningnum. Því ef við spyrjum ekki þá er svarið alltaf nei.

#4 Þorum að óska eftir að greitt sé eftir Framlagssamningnum.

Til þess að allt gangi eftir og framtíðin verði að veruleika þá þurfa myndlistarmenn og allir sem koma að starfsumhverfi þeirra að standa saman. Myndlistarmenn sem fá boð um að sýna í söfnum sem rekin eru af opinberum aðilum, ríki og sveitarfélögum, þurfa að standa með sjálfum sér. Þeir þurfa að þora að biðja um að greitt verði eftir Framlagssamningnum vegna sýningarhaldsins. Ef það gengur ekki eftir þurfa þeir að þora að spyrja: *hvers vegna ekki?* Frá því SÍM hóf herferðina „Við borgum myndlistarmönnum“, virðist sem málaflokknum um greiðslur þóknana til listamanna hafi verið gefinn meiri gaumur og greiðslur vegna þóknana hafa vissulega aukist milli ára. Við erum samt ekki komin þangað sem við ætlum. Því meiri pressu sem við setjum á okkur sjálf, listasöfnin og eigendur þeirra, því styttri tíma tekur að komast þangað. Það er ekkert að því að semja um kaup og kjör og óska eftir að fá laun fyrir sína vinnu. Það þarf kjark til að standa með sjálfum sér og við höfum nóg af honum nú þegar. Við notum hann á hverjum degi í okkar störfum. Nú þurfum við að nýta hann til að semja um kaup og kjör. Og svo þurfum við að nýta hann til að standa saman í gegnum þessar breytingar.

Taflan sýnir áætlaðan kostnað safnana og hvað þau áætla að greiða til listamanna árið 2017. Listasafn Íslands er eina safnið sem má ekki sækja um í opinbera sjóði eins og Myndlistarsjóð.

	<i>Number of artists</i>	<i>Gratuity</i>	<i>Payment for work</i>	<i>Artists' talk</i>	<i>Lectures</i>	<i>Total</i>
<i>Reykjavík Art Museum</i>	24	6.608.000	3.172.000	552.000		10.332.000
<i>Akureyri Art Museum</i>	52	3.056.000	808.000	240.000	140.000	4.244.000
<i>LÁ Art Museum</i>	9	1.616.000	1.653.000	216.000		3.485.000
<i>Hafnarborg*</i>	8	2.200.000	1.267.500	168.000		3.635.500
<i>Kópavogur Art Museum</i>	22	1.948.000	3.276.000	864.000		6.088.000
<i>The Living Art Museum</i>	23	1.464.000	2.080.000	182.000		3.726.000
<i>Reykjanesbær Art Gallery</i>	24	984.000	2.080.000	576.000		3.640.000
<i>The National Gallery of Iceland</i>	3	1.872.000	1.248.000	72.000		3.192.000
Total cost						38.342.500

*Hafnarborg Center of Culture and Fine Art

	2016	2017	2017	2017
	<i>Paid for in gratuity, payment for work and artists' talk in 2016</i>	<i>Estimated cost for gratuity, payment for work and artists' talk in 2017</i>	<i>Estimated total cost according to the Contribution Contract *</i>	<i>Extra funding needed to pay according to the Contribution Contract**</i>
<i>Reykjavík Art Museum</i>	2.648.405	3.400.000	10.332.000	6.932.000
<i>Akureyri Art Museum</i>	1.290.000	1.300.000	4.244.000	2.944.000
<i>LÁ Art Museum</i>	740.000	1.215.400	3.485.000	2.269.600
<i>Hafnarborg***</i>	836.000	1.792.000	3.635.500	1.843.500
<i>Kópavogur Art Museum</i>	1.930.000	1.828.000	6.088.000	4.260.000
<i>The Living Art Museum</i>	1.275.386	1.688.000	3.726.000	2.038.000
<i>Reykjanesbær Art Gallery</i>	-	-	3.640.000	3.640.000
<i>The National Gallery of Iceland</i>	718.000	815.000	3.192.000	2.377.000
Total cost	9.437.791	12.038.400	38.342.500	26.304.100

*Estimated total cost of gratuity, payment for work and artists' talk according to the Contribution Contract as per the exhibition schedule of 2017

**Extra funding needed by the museums in order to pay according to the Contribution Contract as per the exhibition schedule of 2017

***Hafnarborg Center of Culture and Fine Art